

vynaliezavosť, inteligencia - pozri *múdroosť; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

G. M. Crespi: Inteligencia (18.st.)

výnimočnosť - pozri *Dávidov štít*

vypaľovanie (dreva) - pozri *pyrografia*

vypaľovacie želiezko - *cauterium*

výprava krížová - *krížová výprava*

vypuklé tvarovanie - pozri *ronde bosc*

vypuklé zrkadlo - *zakrivené zrkadlo*

vypuklý - *konvexný*

výpustok - slovenský výraz pre známejší slovácky termín *žudro*

výr - Frotsher: výr je symbolom *smrti a múdrosti*; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

www v súvislosti s heslom *sova*: *sova, kuvik, výr* ukazujú na blížiace sa *nebezpečenstvo*

vyrezávaný hodváb - pozri *kche-se*

výsek - český termín *výseč*; pozri *kalota, klenba, klenba „česká placka“, klenba hrebienková; matematika*

Vyslanie apoštolov - 1. *Vyslanie dvanástich apoštolov*

2. *Rozoslanie apoštolov/Vyslanie sedemdesiatich apoštolov*

Vyslanie dvanástich apoštolov - (*Lukáš 9,1-6; Matúš 10,5-42; Marek 6,7-17*); **Potom si zavolał dvanástich apoštolov** (po *Uzdravení Jairovej dcéry*) **a dal im vládu a moc nad všetkými démonmi a uzdravovať neduhy** (ako dôkaz pravosti svojho mesiášstva). **Poslal ich kázať kráľovstvo Božie a liečiť** (obracat' na pravú vieru). **Povedal im: Nič si neberte na cestu, ani palicu ani kapsu ani chleba ani strieborných peňazí ani dve košele; a do ktorého domu by ste prišli, zostaňte tam a odtiaľ choďte ďalej. A kdekoľvek by vás neprijali, vyjdite z tohto mesta a straste si prach z nôh na svedectvo proti nim. Vyšli teda, chodili po dedinách a všade zvestovali evanjelium a uzdravovali**; pozri *Agabus*

http://www.tedsnet.de/sprache/manuscripts/georgian_manuscripts.html

Kristus vysiela apoštolov ? (Evanjelium Jruchi, Gruzínsko, 10.st.)

W. Katzheimer: Vyslanie apoštolov (detail, 15.st.)

Vyslanie sedemdesiatich apoštolov/Rozoslanie apoštolov - (Lukáš 10,1-12); Potom si Pán vyvolil iných sedemdesiat (sedemdesiat dvoch; rukopisy sa v počtu líšia) a po dvoch ich poslal pred sebou do každého mesta a na každé miesto (v nepriateľskej Samárii), kam sa chystal ísť (príprava na Ježišov príchod). A povedal im: „Žatva je veľká, ale robotníkov málo. Proste preto Pána žatvy, aby poslal robotníkov na svoju žatvu! Choďte! Hľa, posielam vás ako baránkov medzi vlkov. Nenoste mešec ani kapsu, ani obuv a cestou nikoho nepozdravujte (možnosť ľahšieho úniku pri nebezpečenstve na nepriateľskom území)! Keď vojdete do niektorého domu, najprv povedzte: „Pokoje tomuto domu!“ Ak tam bude syn pokoja, váš pokoj na ňom spočinie; ak nie, vráti sa k vám. V tom dome zostaňte, jedzte a pite, čo majú, lebo robotník si zaslúži svoju mzdu. Neprechádzajte z domu do domu! A keď prídete do niektorého mesta a prijmú vás, jedzte, čo vám predložia, uzdravujte chorých, čo sú v ňom, a povedzte im: „Priblížilo sa k vám Božie kráľovstvo.“ Keď prídete do niektorého mesta a neprijali vás, vyjdite do jeho ulíc a povedzte: „Striasame na vás aj prach, čo sa nám vo vašom meste prilepil na nohy. Ale vedzte, že sa priblížilo Božie kráľovstvo!“ Hovorím vám, že Sodomčanom bude v onen deň (deň *Posledného súdu*) ľahšie ako takému mestu (porovnanie závažnosti hriechu: morálnej skazenosti *Somomy* a porušenia pohostinnosti k Božím poslom); pozri *sedemdesiat apoštolov, syntaxis*

tzv. Freerov rukopis/Freerovo logion (4.-5.st.): Ale oni (apoštoli) sa bránili (hlásať evanjelium) a hovorili: „Tento vek bezprávia a nevery je oddaný satanovi, nedovoľuje, aby to, čo je znečistené duchmi, pochopilo božiu pravdu a moc. „Zjav preto už svoju spravodlivosť,“ hovorili Kristovi. A Kristus im na to povedal: „Lehota satanovej právomoci je už naplnená, ale blížia sa iné nebezpečenstvá. Avšak bol som vydaný na smrť za hriešnych, aby sa obrátili k pravde a už nehrešili, a aby sa stali dedičmi nebeskej duchovnej a nepominuteľnej slávy spravodlivosti... (nasledujú verše z Marka 16,15). Choďte do celého sveta a kážte evanjelium všetkému stvoreniu

- Ježišovi učeníci boli rozoslaní po dvoch, aby spolu mohli byť svedkami o tom, či tí, ktorí ich počuli prijali alebo odmietli evanjelium; ak by vyšiel sám jeden apoštol bez svedkov, platnosť jeho slova by nestačila

J. Ch. Weigel: Ježiš vysiela apoštolov po dvojiciach (rytina, 17.-18.st.)

Vysmievanie Krista - Posmievanie Krista

Vysmievanie Ceres - pozri *Ceres*

Vysočan Imrich - (†1994); slovenský maliar; vyštudoval Slovenskú vysokú školu technickú, odd. kreslenia a maľovania, (*J. Mudroch, G. Malý, D. Milly, J. Kostka*); bol zakladajúcim členom UBS a vysokoškolským pedagógom; do roku 1973 žil a tvoril v Bratislave, potom sa natrvalo vrátil do rodnej Prievidze; v čase realizácie rozsiahlej tvorby v architektúre a voľnej komornej maľbe aktívne pôsobil ako vysokoškolský pedagóg, v rokoch 1952 - 1955 na VŠVU v Bratislave ako asistent profesora Majetku a tajomník Katedry maliarstva; v rokoch 1962 - 1975 pôsobil ako docent Ústavu kreslenia pri Katedre dejín a teórie architektúry, kreslenia a modelovania Stavebnej fakulty v Bratislave; aktívne pôsobil v rôznych funkciách Slovenského zväzu výtvarných umelcov - predseda ateliérovej komisie a v rokoch 1962 - 1975 aj ako predseda Západoslovenského kraja ZSVU v Bratislave; v rozsiahlej, voľnej komornej tvorbe sa naplno prejavilo jeho kresliarske nadanie a umelecko-ludská vnímavosť; pozornosť si zasluhujú olejomalby *Veľkomoravské kniežatá* (1971) a *Vzbury prievidzských žien*; najdôležitejším výrazovým prostriedkom jeho tvorby je kresba, čo využil v počiatkoch tvorby v pozoruhodných karikatúrach a grafických cykloch; kresliarske výrazové prostriedky natrvalo umocnil v realizáciách štrukturálnych omietok, mozaík, leptaného skla i betónového reliéfu, pričom každá zo zvolených techník sa vyznačuje citlivým vzťahom k materiálu a dôkladnou znalosťou jeho vizuálneho pôsobenia; v maľbe ho zaujímal lineárny a farebný kontrast, pričom racionálnu kompozíciu a farebnú vyváženosť

dotváral expresívnymi ťahmi štetca; krajinárska tvorba je motivovaná láskou k priestoru rodného kraja a k miestam jeho umeleckého pôsobenia; pozri *slovenskí maliari*

<https://www.google.sk/search?q=Vyso%C4%8Dan+Imrich&espv=2&biw=1854&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKewjP1bjY48XMAhVDaRQKHZL6DM4QsAQIRA>

I. Vysočan: Ikarov pád (tempera, 1969)

I. Vysočan: Ikaros a Daidalos (tempera, 1969)

Vysoká škola múzických umení/VŠMU - v Bratislave; založená 1949; fakulty: hudobná a divadelná; pridružený člen *Medzinárodného strediska pre spoluprácu filmových a televíznych škôl/ Centre International de Liaison des Écoles de Cinéma et de Télévision/ CILECT*; pozri *kinematografia*

Vysoká škola uměleckoprůmyslová v Prahe - založená 1885 ako *umelecko-priemyselná škola*, od 1946 štátna inštitúcia VŠUP; zameraná predovšetkým na výučbu architektonickej tvorby, užitého sochárstva, maľby, a grafiky, textilného a odevného výtvarníctva, keramiky, porcelánu, skla a glyptiky, umeleckého spracovania kovov, tvarovania strojov a nástrojov, knižnej ilustrácie, plagátov a knižnej úpravy; budova VŠUP postavená 1884 podľa návrhu F.Schomoranza a J.Machytku v novorenesančnom slohu; na fasáde kópia antických sôch od A. Poppa a B. Schnircha; pozri *Akademie výtvarných umění/AVU*

Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave/VŠVU - prvá vysoká výtvarná škola na Slovensku; založená 1949 na výučbu sochárstva, grafiky a maľby; od 50. rokov rozšírená o oddelenia reštaurátorstvo, architektúra, užitá grafika, monumentálna maľba a knižnica, neskoršie o oddelenie priemyselného tvarovania, ilustračnej tvorby a katedru teoretických predmetov; v šk.roku 1985-86 bolo na VŠVU 186 študentov

vysoká tónina - high key

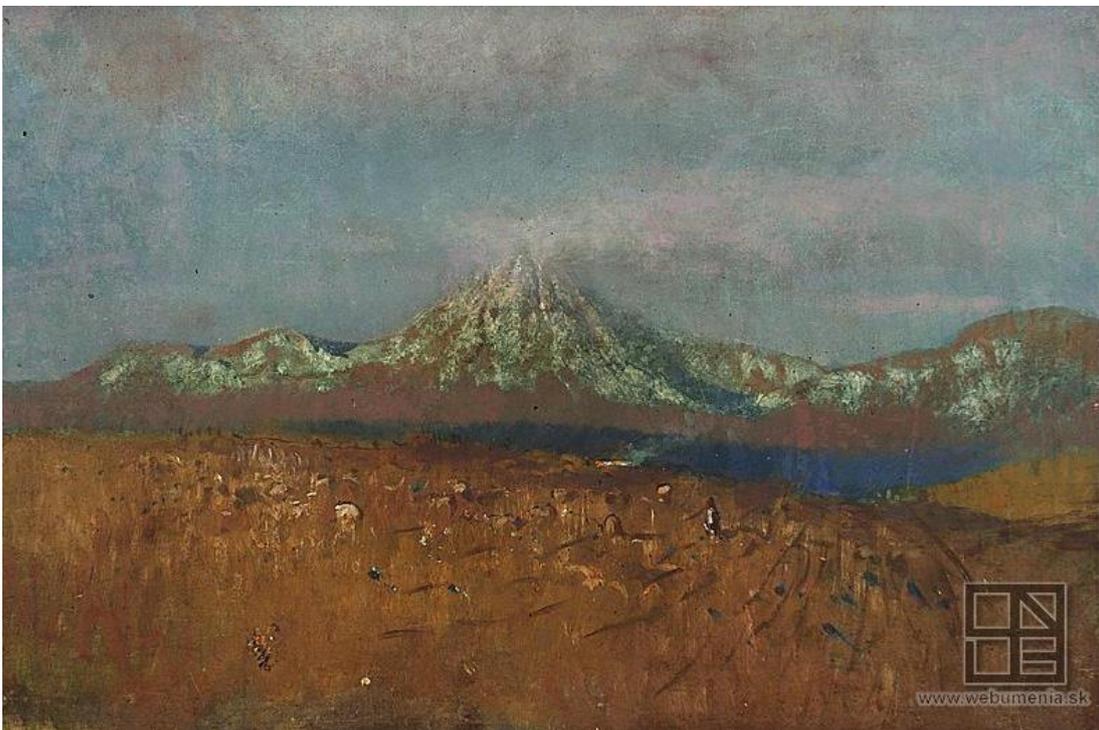
Vysoké Tatry - pozri *Slovensko; Ždiarska dolina; A. Glod*

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Vysok%C3%A9_Tatry_\(pohorie\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Vysok%C3%A9_Tatry_(pohorie))

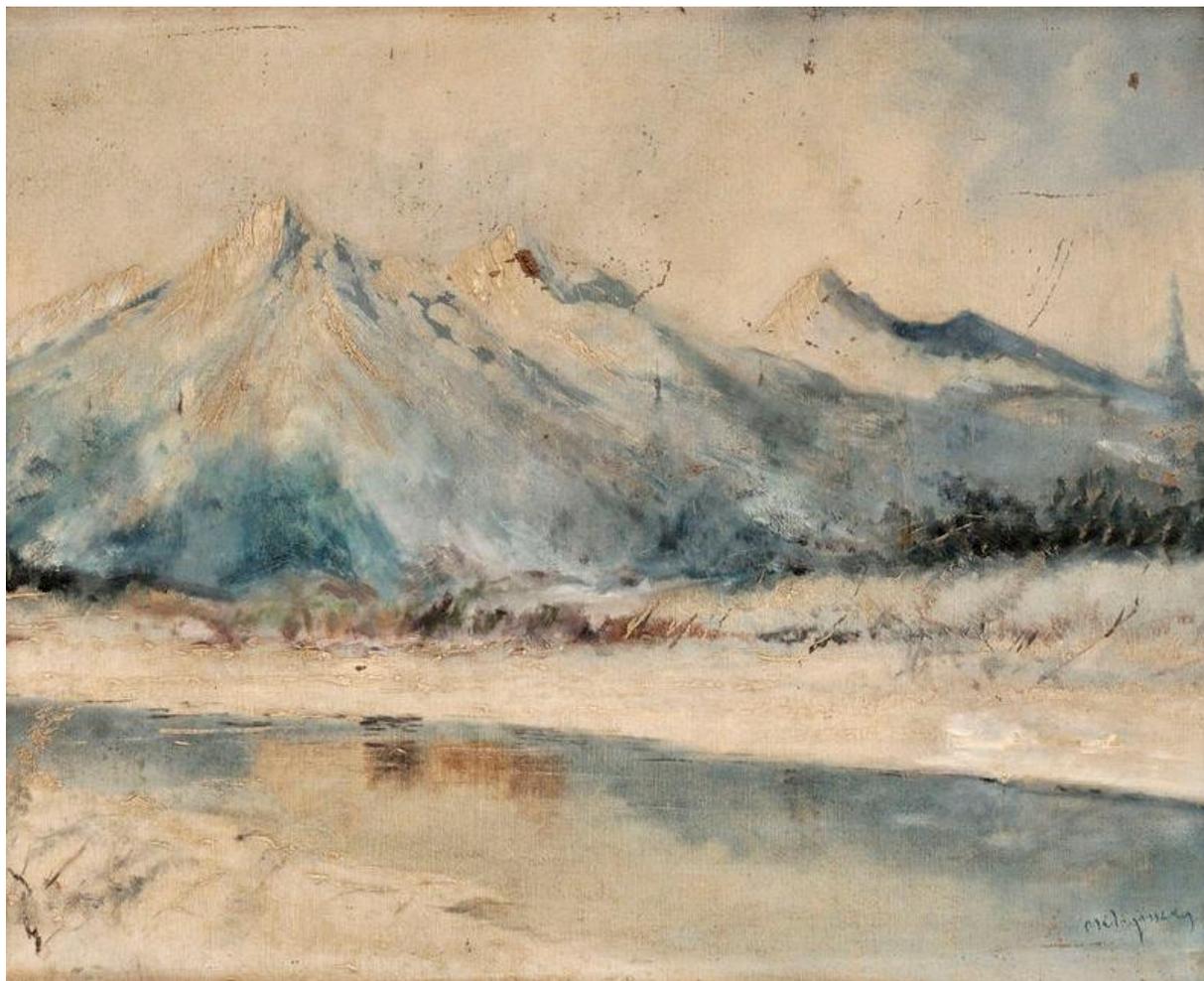
http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:GMB.A_437

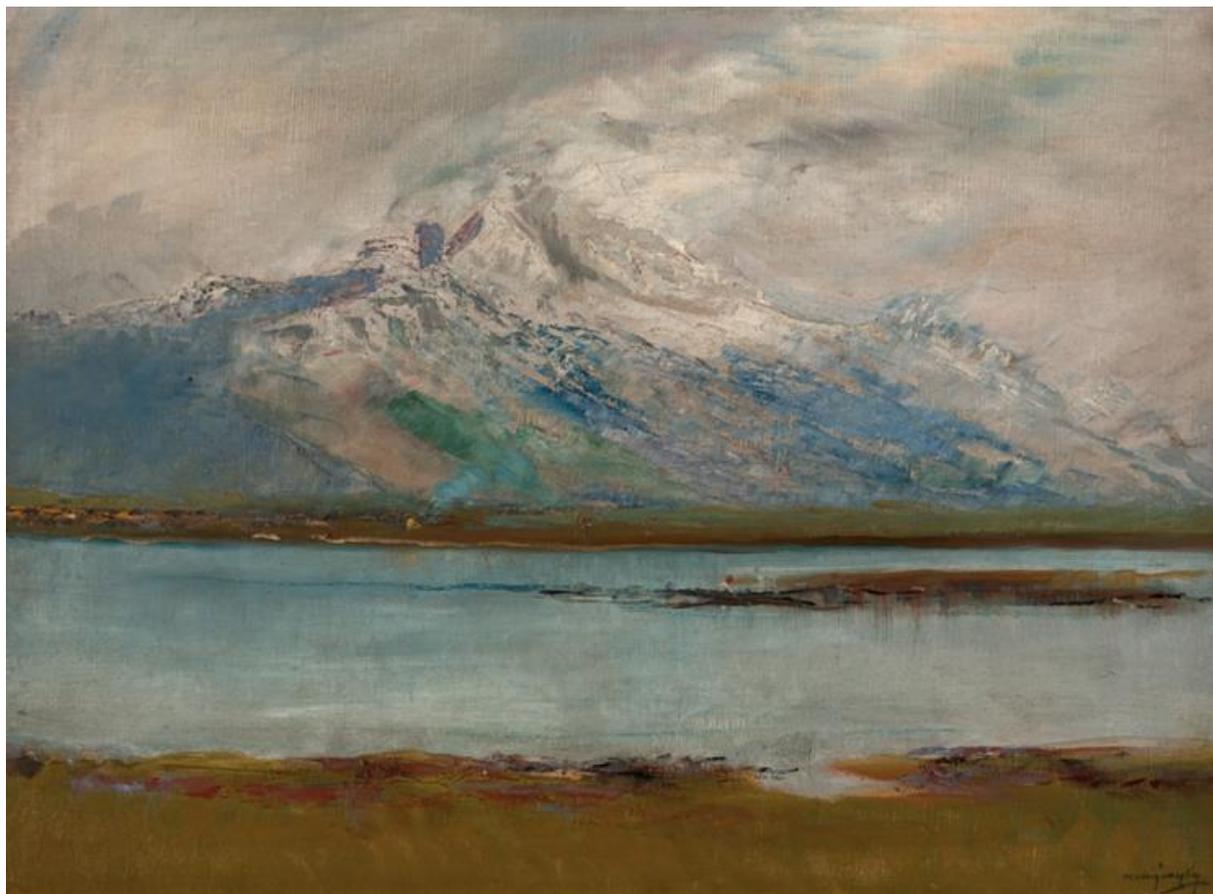
L. Medňanský: Vysoké Tatry od Strážieck (1878-1880)

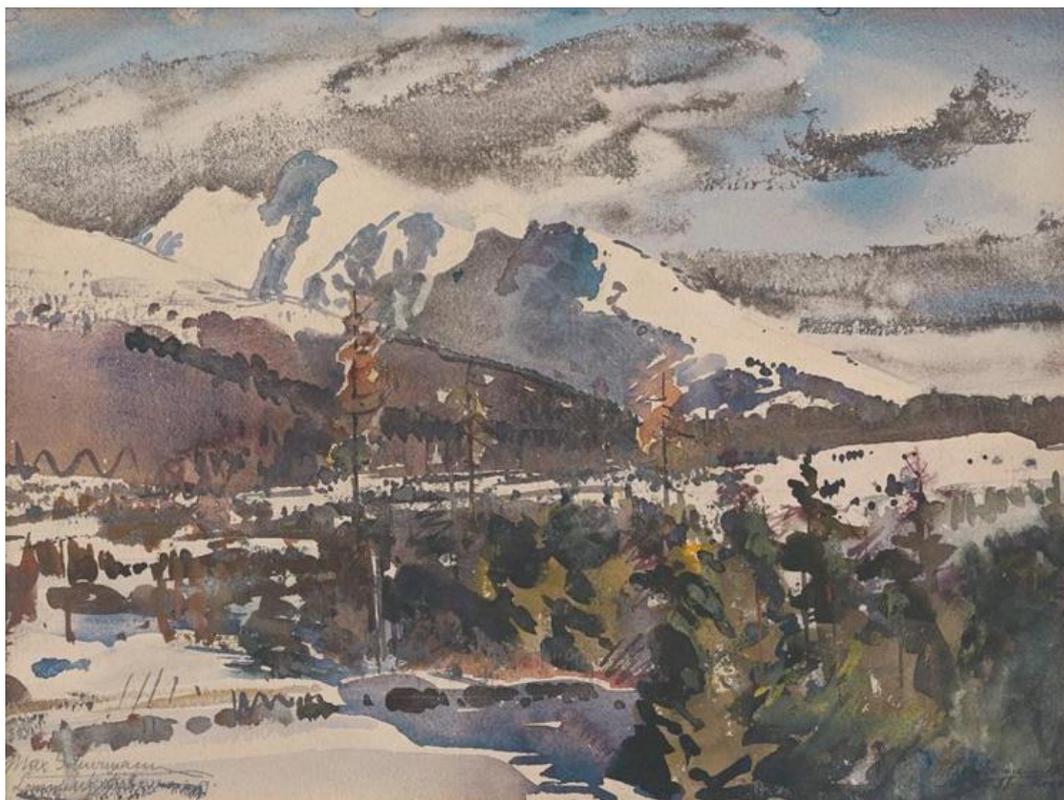
L. Medňanský: Vyberanie zemiakov pod Tatrami (1878-1880)

L. Medňanský: Zimná tatranská krajina (1890-1910)

L. Medňanský: Tatranská krajina (1890-1895)

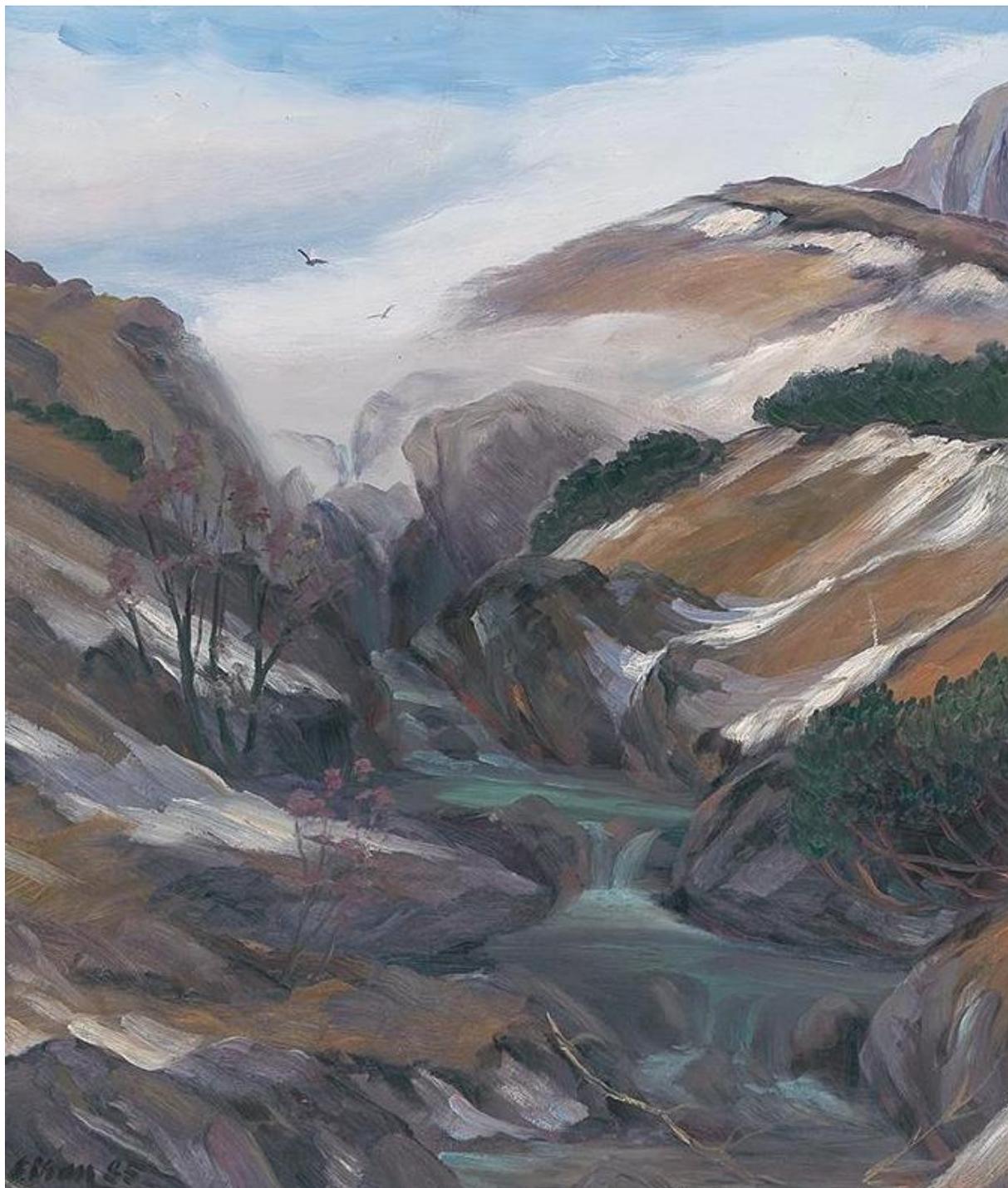
M. Schurmann: Lomnický štít (akvarel, 1929)

L. Fulla: Krajina (1952)

O. Ivan: Bobrová dolina

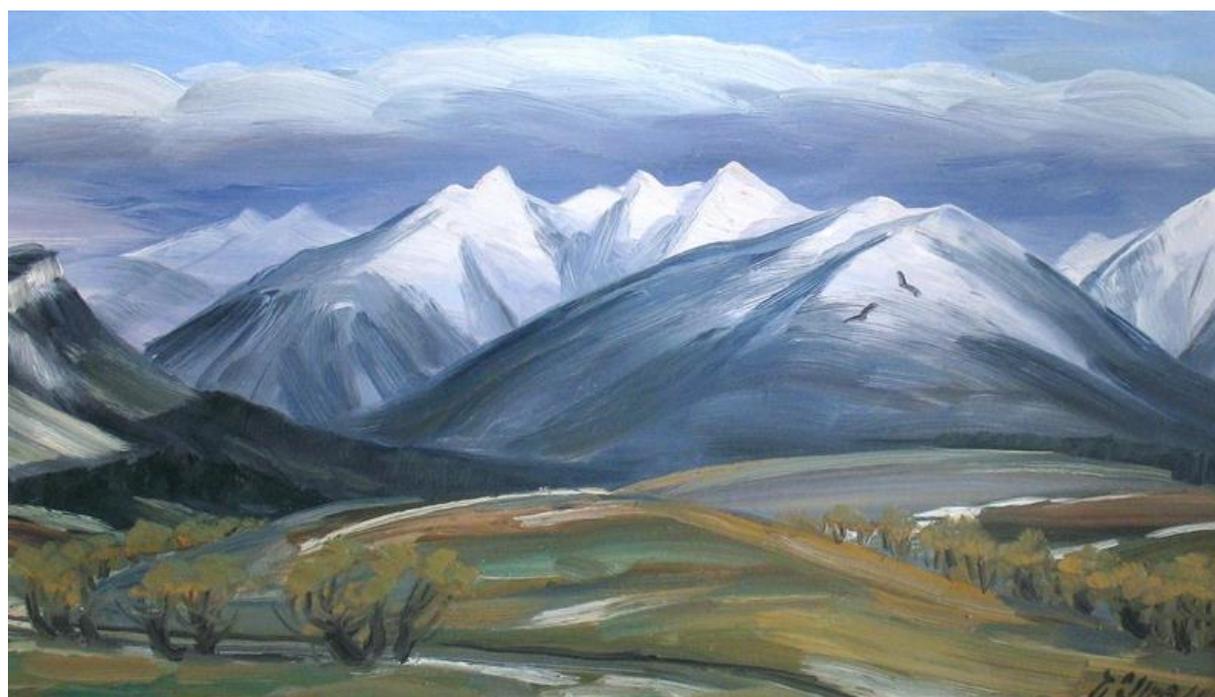
I. Ondrej: Na Baníkove (1985)

O. Ivan: Tri kopy v Ždiarskej doline (1989)

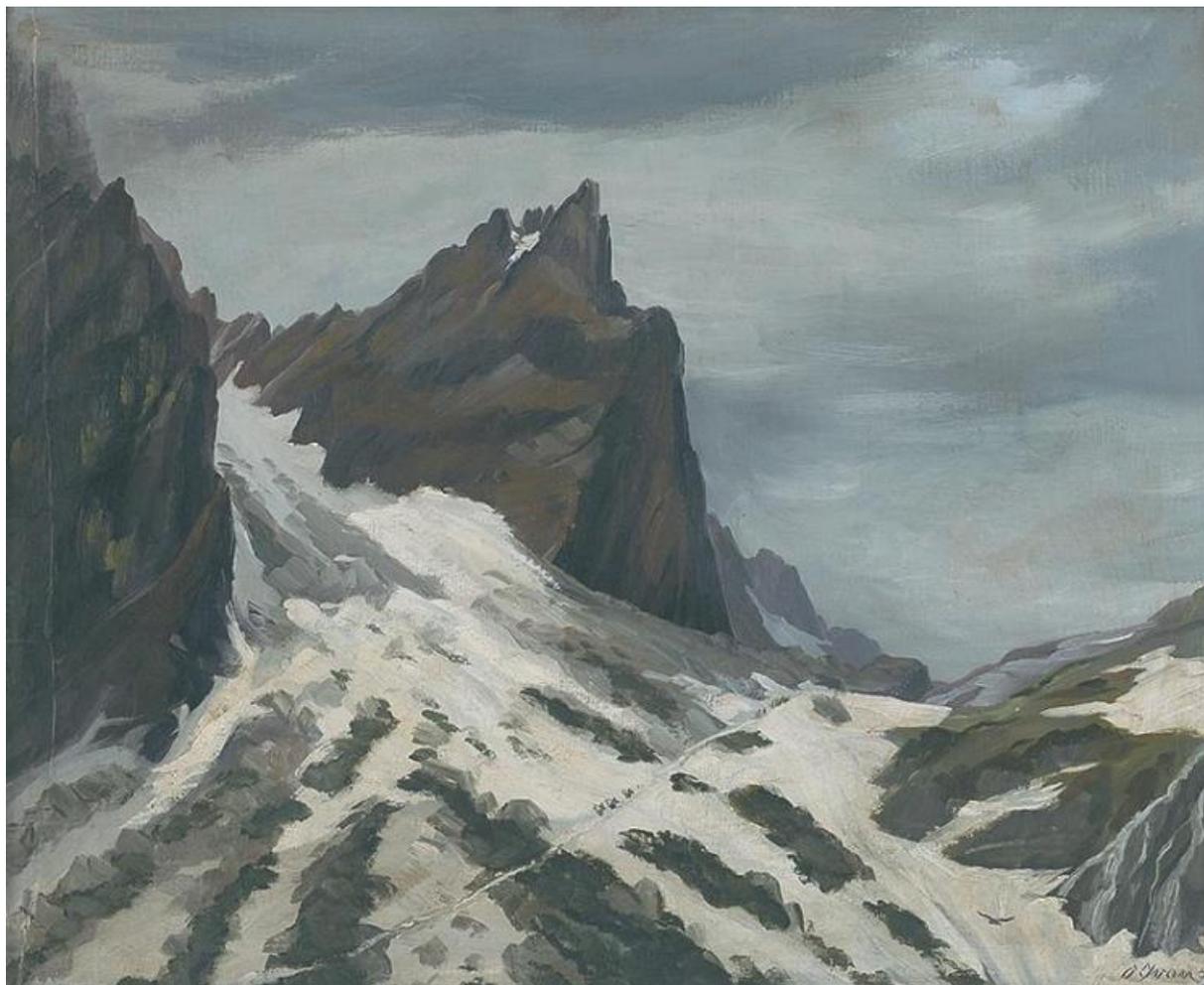
O. Ivan: Strelecká veža (1970)

O. Ivan: Za Trnovcom

O. Ivan: Pod ľadovým štítom

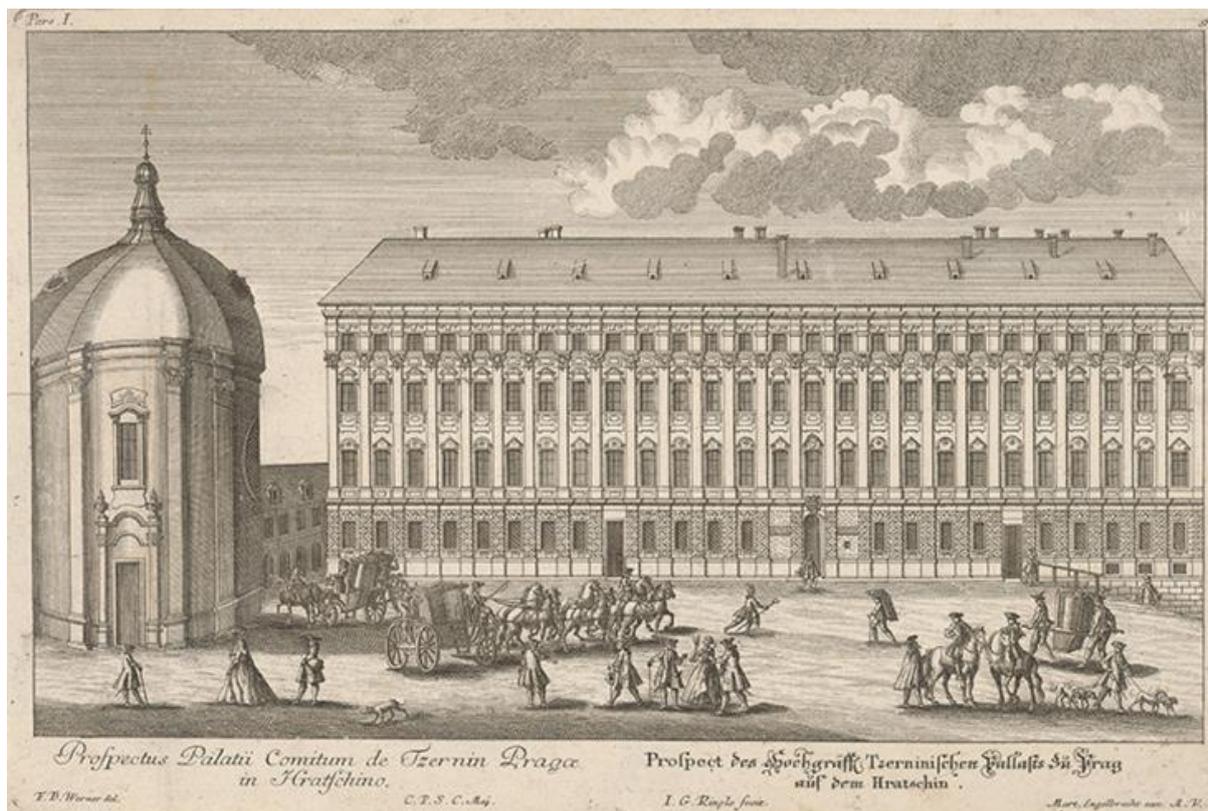

O. Ivan: Žltá stena (1972)

vysoký reliéf - *reliéf vysoký*

vysoký stĺpový poriadok/kolosálny poriadok – z gréc. κολοσσοσ/kolossos; *stĺpový poriadok* presahujúci viac ako jedno *poschodie*, najčastejšie dve poschodia; rozvinutý v tvorbe *Michelangela* a *Palladia* (pozri *palladinizmus*); príznačný pre neskorú *renesanciu* a *barok*; pozri *pilaster*

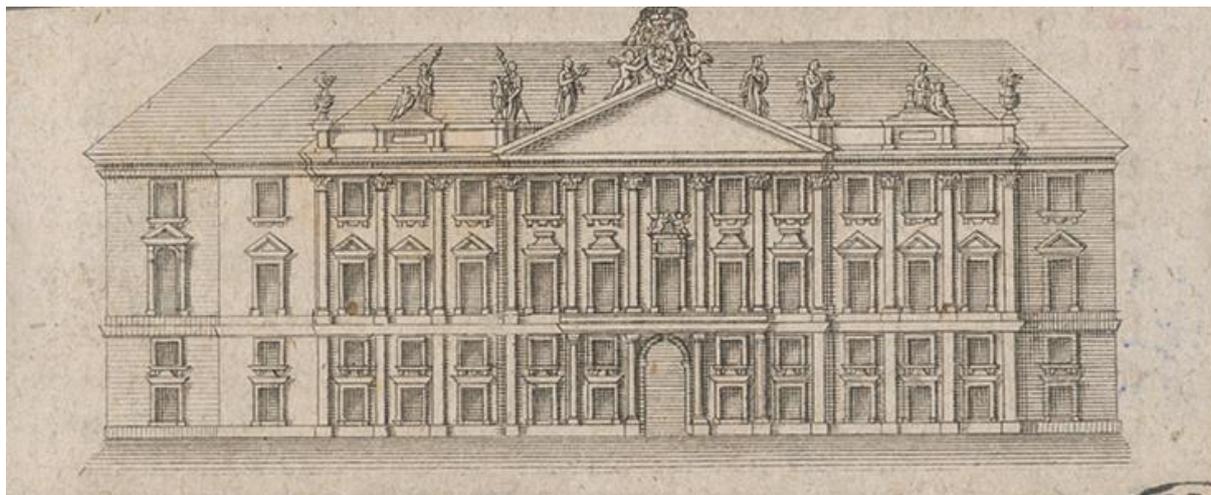
Dudák: *stĺpový poriadok* alebo *pilastrový poriadok*, v ktorom prebiehajú stĺpy, polostĺpy alebo pilastre v priečelí stavby cez dve aj viac poschodí; princíp uplatnený už v cisárskom *Ríme* (chrám v *Baalbeku*); v *renesancii* sa v rozvinutej forme prvý raz objavil roku 1520 na vile *Madama* (*Raffael*, *G. Romano*, *A. Sangalo*); do klasickej podoby rozpracovaný najmä *Palladiom*; k barokovej estetike posunutý *Michelangelom*; v *baroku* často používaný (v *Čechách*: *Černínsky palác* v *Prahe*)

J. G. Ringle (grafik), B. F. Werner (predloha): Černínský palác v Prahe (lept, rytina, veduta, 1740)

J. G. Ringle (grafik), B. F. Werner (predloha): Nostický palác v Prahe (lept, rytina, veduta, 1740)

Stredoeurópsky grafik z 2. polovice 19.storočia: Primaciálny palác v Bratislave (oceľoryt, 1880)

výstava - pozri *aranžérstvo; bienále, Salón, galéria*

H. Daumier: Dvaja amatéri na výstave (19.st.)

výstava „blockbuster“ - spektakulárna a väčšinou dobre medializovaná prehliadka umenia monumentálneho rozsahu s vysokým finančným rozpočtom a univerzálne atraktívnou témou; nie je veľmi obľúbená u profesionálov, ale zato dôležitým faktorom zisku a aktivizátorom umeleckého turizmu; návštevnosť takýchto výstav sa pohybuje v státisícoch; na blockbustre sa chodí najmä do Viedne; mať možnosť vidieť takúto výstavu, už patrí k dobrému tónu a je odrazom spoločenského postavenia diváka; pozri *„blockbuster“; Salón*

výstavná sieň/výstavná sála - od renesancie a baroka sálový priestor určený na výstavné účely; pozri *galéria 2, kabinet, kabinet grafický, múzeum, galéria*

T. Alloy: Galéria v Louvre (1844)

výstavníctvo - špeciálny odbor *architektúry a užitého umenia*, ktorý rieši objekty, exteriéry a interiéry určené pre časovo limitovaný výstavný účel; v praxi zahŕňa súhrn činností architekta, propagačného výtvarníka, aranžéra a technické profesiie; v spolupráci týchto zložiek je koordinovaný scenár

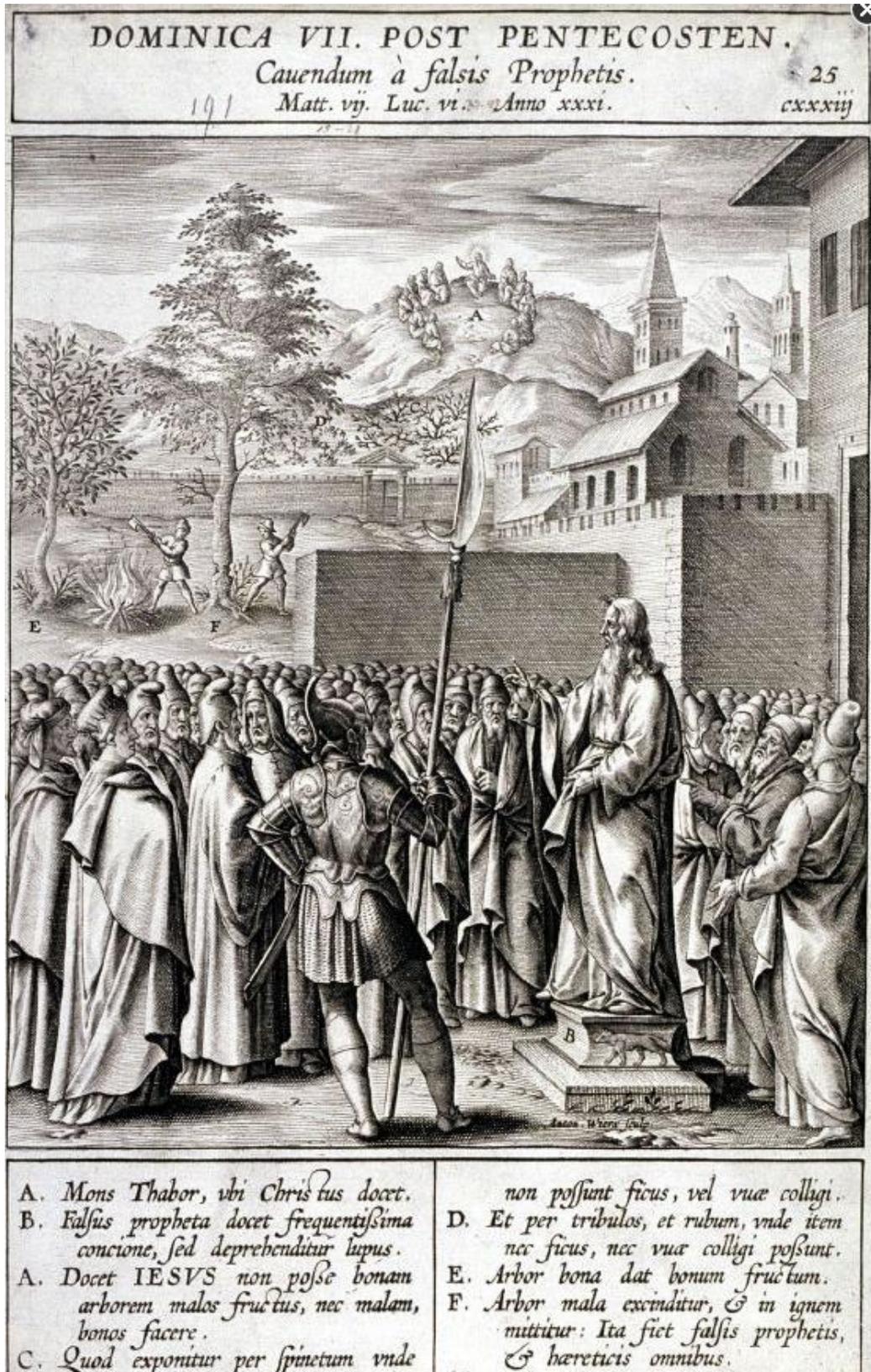
pozri *kustód, kurátor, expozícia; antikvarium, kabinet, lapidárium, glyptotéka, pinakotéka, artotéka, daktyliotéka, diatéka, fototéka (porovnaj lipsanotéka), kiosok 3; depozitár, domopera; expertíza; Dantoráma; dioráma; adjustácia; jury; vernisáž, dernisáž/finisáž, jour de vernissage; almanach, recenzia; inštalácia, korpus; kója, pavilón, katalóg výstavný, panel, inventár zbierok, expertíza, exponát, umelecký obchod; galéria, múzeum, museo dell'opera dell duomo; múzeum, galéria, dom umenia; kinetické umenie; výstava „blockbuster“*

výstavný katalóg - súpis umeleckých diel; pozri *depozitár, aukčný katalóg, katalóg zbierok, výstava, umenie užité*

Výstraha pred falošnými prorokmi - jeden z výrokov *Kázne na hore*; pozri *falošný prorok*

(Matúš 7,15-23): Varujte sa falošných prorokov, ktorí prichádzajú k vám v ovčom rúchu, ale vo vnútri sú draví vlci. Po ovocí poznáte ich. Či oberajú z trnia hrozno alebo z bodľačia figy? Tak každý dobrý trom rodí dobré ovocie, ale planý strom rodí zlé ovocie. Nemôže dobrý strom prinášať zlé ovocie ani planý strom nezaistí dobré ovocie. Každý strom, ktorý nerodí dobré ovocie, vytnú a hodia do ohňa. Tak teda po ovocí poznáte ich. Nie každý, kto mi hovorí: Pane, Pane! Vojde do kráľovstva nebeského, ale kto činí vôľu môjho Otca nebeského. Mnohí mi povedia v onen deň (Posledného súdu): Pane, Pane, či sme neprorokovali v tvojom mene a či sme nevyháňali démonov v Tvojom mene a či sme nerobili mnohé divy v Tvojom mene? A vtedy vyznám: Nikdy som vás neznal; odíďte odo mňa (odkaz na Posledný súd), páchatelia nepravosti (ktorí nezachovávajú Tóru, ako ju vyložil Ježiš)!

(Lukáš 6,43-46): Lebo niet dobrého stromu, ktorý by rodil zlé ovocie, a zase niet planého stromu, ktorý by rodil dobré ovocie. Každý strom zaiste poznáť po ovocí: lebo nezberajú z trnia figy, ani z hložia neoberajú hrozno. Dobrý človek vynáša dobré z dobrého pokladu svojho srdca a zlý človek vynáša zlé zo zlého. Lebo z plnosti srdca hovoria jeho ústa. Čo ma oslovujete: Pane, Pane! A nečinite, čo ja hovorím?

A. Wierix: Výstraha pred falošnými prorokmi (rytina zo série Cirkevný rok, 1575-1625)

Výstup na Kalváriu - Cesta na Kalváriu

výstupok arkierový - arkierový výstupok

vysvetľovanie - maliarska technika práce s bielobou na tmavšej podložke alebo podklade; jeden z variantov skladby farebnej vrstvy: vrstvenie svetlých odtieňov farieb na tmavom podklade, absorbujúcom svetlo; užívané najmä v pasteli, gvaši, tempere

vysviacka, vysvätenie - ordinácia

Vyšehrad (Praha) - pozri *Slavín, Pražský hrad, Praha; národná kultúrna pamiatka; pamiatky; Bivoj; Ján Nepomucký*

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Vy%C5%A1ehrad_\(Praha\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Vy%C5%A1ehrad_(Praha))

<http://www.old-prague.com/postcards-prague-vysehrad.php>

https://www.google.sk/search?q=vy%C5%A1ehrad+in+painting&espv=2&biw=1854&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwilv8LmrdDMAhWqK5oKHYU3CHcQsAQIRg&dpr=1#tbm=isch&tbs=rim%3ACRnJm9OacryMIjgocAYAlBzNkwRCnvAv7mFBAmOFP5oAshundi1HZNjRQspzmf7o926LnadLoHAVEDS621whykca4yoSCShxpgDUHM2TEeikUwRDROCsKhIJBEKe8C_1uYUERO9dYvrT_1-xIqEgkCY4U_1mgCyGxFuW7sDWrXv6CoSCad2LUdk2NFCEVNsdw8PUuGWKhIJynOZ_1uj3bosRgFrUgHEpm8sqEgmdp0ugcC8QNBGZRIxBxKLOPCoSCbrbXCHKRrxjEf208cHhLAAq&q=vy%C5%A1ehrad%20in%20painting&imgc=AmOFP5oAshuRM%3A

A. Pokorný podľa barokovej predlohy: Vyšehrad v predhusitskom období (litografia, 19.st.)

J. Mařák: Vyšehrad (1882-1883)

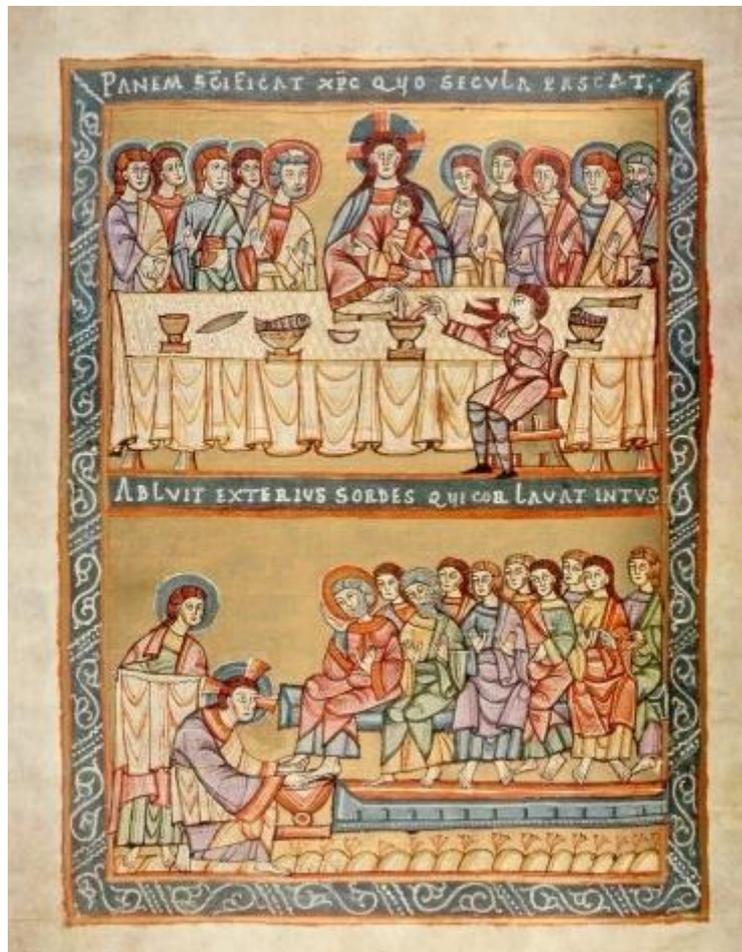
J. Schikaneder: Pohľad na Vyšehrad (19.st.)

Vyšehradský kódex - nazývaný *korunovačný* (napísaný a iluminovaný zrejme pri príležitosti korunovácie kniežaťa Vratislava II. za prvého českého kráľa Vratislavom I. na *Vyšehrade* 1085) a bol počas tejto udalosti 15. mája 1085 na českom Hrade pravdepodobne aj odovzdaný; ide o *evanjeliár*, dnes uložený v *Národnej knižnici v Prahe*; svoj názov Vyšehradský nesie preto, že bol od svojho vzniku či o niečo neskoršie uchovávaný na *Vyšehrade*; je súčasťou celej skupiny Vyšehradského kódexu; *iluminácia* s rysmi *otónskeho* a *karolínskeho umenia*, ale plno rozvinutý abstrahujúci a monumentalizujúci románsky tvar; okrem *iniciál* obsahuje scény zo *Starého* a *Nového zákona* (sčasti celostránkové); obsahuje 108 pergamenových listov; *iluminácie* so silnými výrazovými prvkami najmä v *pašiových* výjavoch; jedna z najzávažnejších prác európskeho *románskeho umenia*; najvýznamnejší románsky rukopis zo skupiny rukopisov, kam patria aj *evanjeliár kapituly pražskej*, *evanjeliár krakovský* a *hvězdenský*; vytvorený pravdepodobne v *scriptoriu břeňnovského kláštora* v štýle neskoršej otónskej *regensburskej knižnej malby*; bol vyrobený v prostredí blízkom bavorskej kláštornej škole, resp. regensburskej výtvarnej tradícii; predpokladá sa, že vzhľadom k tejto skutočnosti mohol byť darcom niektorý z domácich benediktínskych kláštorov, ktoré s bavorskými kláštorami udržiavali styky boli obdarované kláštory v Ostrove; vzhľadom na to, že po korunovácii boli obdarované kláštory v Ostrove (získal *ornáty*) a v Břevnove (získal *celu* v Opatoviciach), dá sa uvažovať ako o najpravdepodobnejších darcoch práve o týchto dvoch kláštoroch; pozri *románsky sloh, dielo literárne, české iluminované rukopisy*

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kodex_vy%C5%A1ehradsk%C3%BD

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:%C4%8Cesk%C3%A9_iluminovan%C3%A9_rukopisy

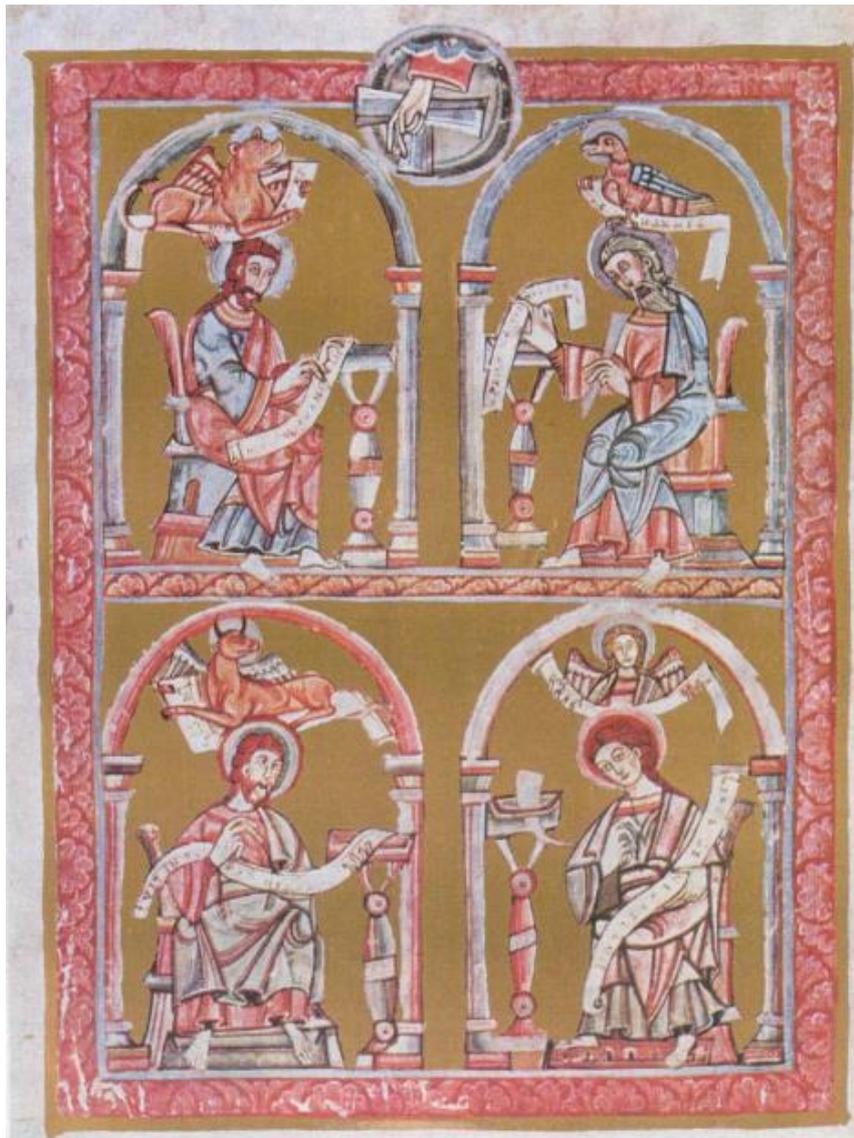
https://www.google.sk/search?q=Vyšehradský+kódex&rlz=1C1TEUA_enSK466SK466&es_sm=93&tbm=isch&imgil=S_bl25nsxIbyRM%253A%253Bhttps%253A%252F%252Fencrypted-tbn1.gstatic.com%252Fimages%253Fq%253D

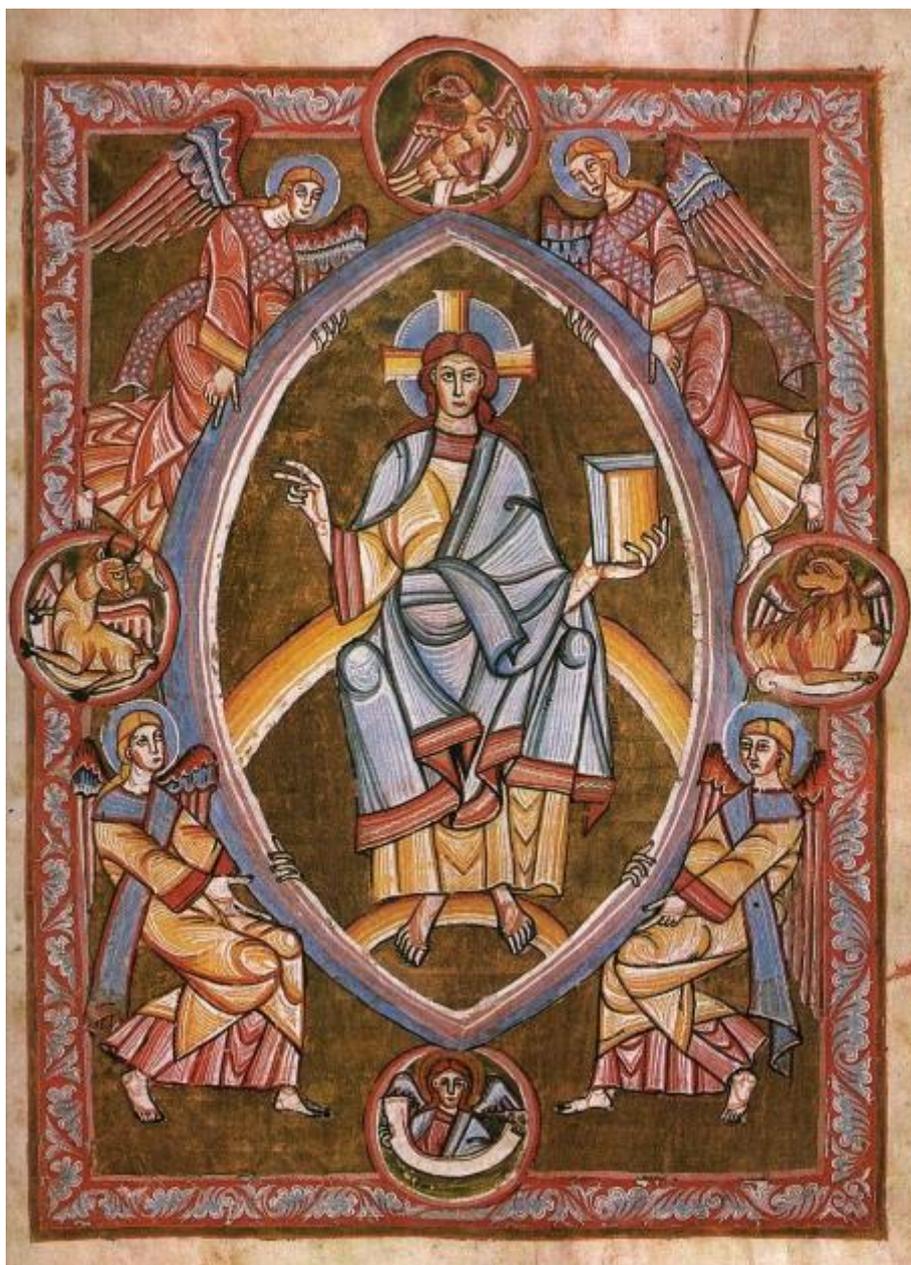
Posledná večera Pána (iluminácia z Vyšehradského kódexu, 1085)

Traja králi (iluminácia z Vyšehradského kódexu, 1085)

Štyria evanjelisti (iluminácia z Vyšehradského kódexu, 1085)

Maiestas Domini (iluminácia z Vyšehradského kódexu, 1085)

Obetovanie Krista v chráme (iluminácia z Vyšehradského kódexu, 1085)

výšivka, vyšívanie - pozri *koberec z Bayeaux*/, *koberec kráľovnej Matildy*“, ihla na vyšívanie; ažúra; šit'; *opus anglicum, orfrey, Hardangerská výšivka*

<https://cs.wikipedia.org/wiki/Vy%C5%A1%C3%ADv%C3%A1n%C3%AD>

<https://en.wikipedia.org/wiki/Embroidery>

Ch. Weigel st.: Výšivkár (medirytina, 1698)

Neznámy autor: Aretusa a Alfeios (výšivka na saténe, 1630-1650)

Jákovov boj s anjelom (výšivka na saténe, dosky psaltéria s Dávidovými žalmami, 17.st.)

Vyhnanie Joachima z chrámu (ofrey výšivka z dalmatiky, opátstvo Whalley Abbey)

Hlava Jána Krstiteľa na mise (výšivka, sibírska ikona, 17.-19.st.)

J.-B. Santerre: Žena vyšívajúca pri sviečke (17.-18.st.)

výšivka biela - biela výšivka

výšivka Hardangerská - Hardangerská výšivka

výškové odstupňovanie - oddelenie stavebných hmôt a stavebných prvkov schodom; viditeľné:

1.v pôdoryse: stupňovitý *chór*

2.v náryse: *stupňovitý štít*

3.v reze budovou: *bazilika*

stupňovitý halový kostol

pseudobazilika

stupňovitá *bazilika* s minimálne 5 *lod'ami*, ktorých výška sa zvyšuje v smere ku strednej *lodi*

4.v priereze stavebnými prvkami: *archivolta*

klenbový *pas*

Vyšná Boca - pozri *Slovensko*

<http://www.vysnaboca.sk/home.php>

M. Bazovský: Vyšná Boca (1942)

vytynanky - vĕtinanky

výtlačok autorský - autorský výtlačok

vytrvalosť - v súvislosti s heslom *kruh*: v mongolskom umení *ornament* z prepletených kruhov a štvorcov symbolizuje *priateľstvo*, *silu* a *vytrvalosť* (porovnaj *olympijské kruhy*); pozri *symboly odvahy*, *silu a vytrvalosti*

výtvarná kritika - kritika výtvarného umenia

výtvarná pamäť - schopnosť jedinca uchovávať, prípadne opäť podávať, t.j. zobrazovať predošlé vnemy; známa bola výtvarná pamäť *Leonarda da Vinciho*, o ktorom sa tradovalo, že mu stačil dvojminútový vnem, aby bol schopný verne zobrazit' podobu človeka iba z predstavy a po viachodinovom odstupe

výtvarná skratka - pozri *karikatúra*

výtvarné dielo - pozri *chef d'oeuvre*; *pentimenti*, *juvenilia*, *oeuvre*, *opus posthumum*; *ikonografia*, *ikonologia*, *interpretácia*, *rozbor diela*; *atribúcia*, *anonym*, *anonym*, *autor*, *autorstvo*, *signatúra*, *signet*; *originál*, *kópia*, *redukcia*, *reprodukcia*, *replika*, *imitácia*, *falzifikát*, *padelok*, *plagiát*, *duplikát*, *unikát*, *multioriginál*, *parafráza*, *pendant/pandán*, *artefakt*, *antikvita/starožitnosť*; *skica*, *bozetto*, *modeletto*, *maketa*, *conchetto*, *bibelot*, *kolos*, *cyklus*, *fragment*, *torzo*, *capriccio*, *hommage*, *objekt*, *fixovanie 1*, *adjustácia*, *rám*, *aukcia umelecká*, *CINOA*, *katalóg*, *inventár zbierok*; *glyptika*, *antikvita*, *chinoseria*, *japoneria*, *pragensis*, *Hollareum*; *dinanderia*, *ferroneria*; *citácia*, *ikonológia*, *conchetto*, *motto*; *štýl singulárny*; *umenie*, *výtvarné umenie*; *interpretácia*, *dejepis umenia/Kunsthistoria*, *kritika výtvarného diela*, *znalectvo*, *heuristika*, *výstavníctvo*, *zberateľstvo*, *expertíza*, *katalóg zbierok*, *dokumentácia výtvarného diela*, *lúpeže umeleckých diel*; *Medzinárodná únia na ochranu diel literárnych a umeleckých/Bernská únia/Union internationale pour protection des ouvres littéraires et artiques*, *autorské právo: copyright, cum privilegio*, *umelecký obchod*; *gaučák*

výtvarné techniky - pozri *suché plstenie*, *technika*, *techniky*

výtvarné umenie - v súčasnosti a v užšom zmysle: *malba*, *kresba*, *grafika*, *sochárstvo*, *architektúra* a *užitú umenie*, príp. *umelecké remeslá* (pozri *druhy umenia*); iné poňatie: v úzkom zmysle iba *plastika*, *maliarstvo*, *grafika* a v širšom zmysle aj *architektúra* a *umelecké remeslá*; pozri *academia*; „*krásne umenia*“, *les beaux-arts*, *fine arts*, *five arts*; *interpretácia*; *fantastickosť*, *fantázia aktívna*; *ideál*, *idealizácia*; *dejepis umenia/kunsthistoria*, *kritika výtvarného umenia*, *internacionalizácia*, *európoцентризм*; *tvoroslovie*, *morfológia*, *kompozícia*, *dejepis výtvarného umenia/*

Kunsthistoria, kritika výtvarného umenia, štýlová/slohová kritika, národné prvky vo výtvarnom umení; mimesis, simia naturae

https://en.wikipedia.org/wiki/Fine_art

https://en.wikipedia.org/wiki/Category:Plastic_arts

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:V%C3%BDtvarn%C3%A9_um%C4%9Bn%C3%AD

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Visual_arts

výtvarné umenie české - české výtvarné umenie

výtvarné umenie národné - národné výtvarné umenie

výtvarníci -

<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:V%C3%BDtvarn%C3%ADci>

výtvarníci českí - českí výtvarníci

výtvarníci podľa národnosti - pozri aj maliari podľa národnosti, ľudia podľa činnosti a národnosti

http://cs.wikipedia.org/wiki/Kategorie:V%C3%BDtvarn%C3%ADci_podle_n%C3%A1rodnosti

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Art_by_nationality

výtvarný materiál - pozri junk art/umenie odpadu

výtvarný názor - osobitosť, povaha a zameranie výtvarného prejavu; pozri sloh, štýl, maniera

výtvarný objekt - v súčasnej dobe je objekt chápaný ako samostatná kategória plastickej umeleckej tvorby súvisiaca s kategóriou *sochy*, od ktorej sa líši historickým vývojom, funkciou a formálne stránkou; kým sochárstvo od praveku sledovalo prevažne figurálnu líniu, teda zobrazenie ľudskej či zvieracej figúry, a zároveň od staroveku úzko súviselo s výzdobou architektúry, pričom sa tieto základné funkcie sa dopĺňali a prelínali, objekt vychádza z tradície *rituálnych* predmetov, ktoré mali nezriedka abstraktný charakter a formu jednoduchých geometrických či abstraktných tvarov alebo naopak *asambláží* prírodných prvkov; v rámci náboženských rituálov si objekt zachoval svoju autonómiu aj v neskorších dobách; zvlášť v období manierizmu (16.st.) sa dočkal popularity ako oceňovaná súčasť zbierok *kuriozít*, či už išlo o objekty prírodné či umelé; nového významu nadobúda objekt s nástupom *moderného umenia*, ktoré sa v rámci tendenciou smerujúcou k abstrakcii alebo naopak k doslovnému chápaniu odkláňa od klasického figurálneho sochárstva a prisudzuje umeleckú funkciu predmetu zakomponovanému do umeleckého diela - ako je tomu v prípade *kubistických* či *dadaistických koláží* a *asambláží* - alebo prenesených do galerijného kontextu len s minimálnymi zásahmi zo strany umelca alebo úplne bez predchádzajúcej úpravy (napríklad *ready-mades* Marcela Duchampa); zvlášť zaľúbenie v objekte našli v českom kontexte tiež príslušníci *generácie Devětsilu* (výstava Bazár moderného umenia 1923) a neskoršie *surrealisti*, ktorí vytvárali zložité klasifikácie objektov podľa ich vzťahu k oblastiam nevedomia a slasti (André Breton, Vítězslav Nezval); tvorbou objektov sa zaoberali aj *pop artisti* (Robert Rauschenberg, Andy Warhol), členovia *Flux* a francúzski *noví realisti* (Arman); objekt zohral dôležitú úlohu aj v českom umení druhej polovice 20.st.; v podobe tzv. Objektových básní ho využíval Jiří Kolář, od 60.rokov patrili objekty do registra Zbyňka Sekala, Bélu Koláři, Libora Fáry, Evy Kmentovej, Vladimíra Preclíka, Milana Knížáka ad.; od 90. rokov využíva objekt napríklad Petr Nikl, František Skála, Jiří Kovanda, Krištof Kintera, Jiří Černický, Kamera Skura, Jiří Skala, Jan Lievik, Pavol Doskočil, Guma Guar, Anetta Mona Chisa, Jan Mančuška ad.; pozri *impresionizmus; objekt*

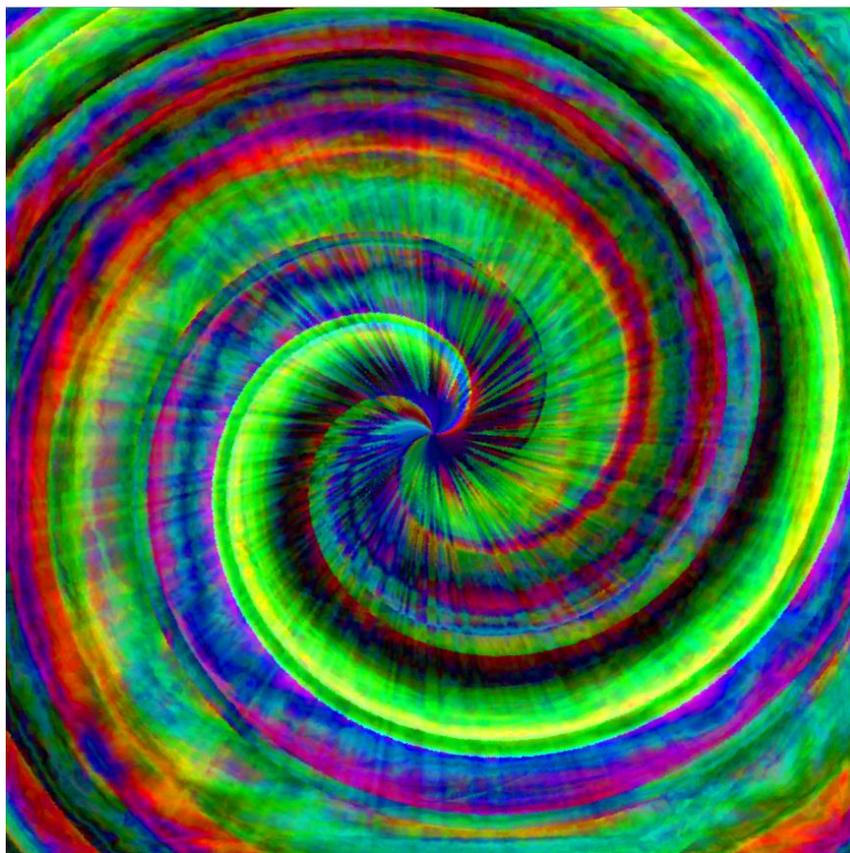
<http://www.artlist.cz/klicova-slova/objekt-118/>

M. Čunderlík: Objekt (1963)

vyvázovaná a prešívaná batika - sťahovaná a prešívaná batika; na rozdiel od voskovej batiky sa nevytvára podľa vzoru vopred predkresleného na papier a potom na látku, ale vzor sa tvorí vyvázovaním alebo šitím podľa vlastnej predstavy; pri vyrovnávaní a šití batiky nemožno vopred s istotou určiť kontúry a tvar budúceho vzoru, čo prácu nijako neznehodnocuje, ale naopak ich osobitým znakom tejto techniky; batike vyvázovanej je veľmi podobná šitá batika; namiesto aby bola látka obväzovaná na miestach, ktoré nemajú byť zafarbené, sú zošívané; šitá batika má niekoľko výhod: je oveľa jemnejšia a detailnejšia, keď ide o tvar vzoru; avšak na druhej strane je prácnejšia a môže sa pri nej poškodiť látka

<https://www.google.sk/search?q=%C5%A1it%C3%A1+batika&espv=2&biw=1854&bih=951&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwiMPL-WnsvMAhWDzRQKHf-Cz0QsAQIHA&dpr=1>

Vyvážovaný vzor

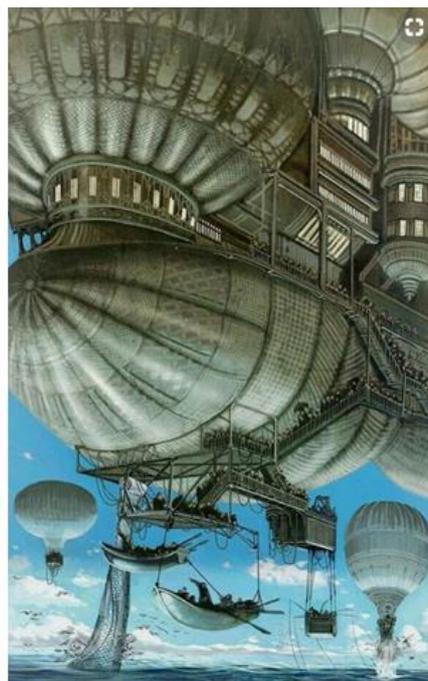
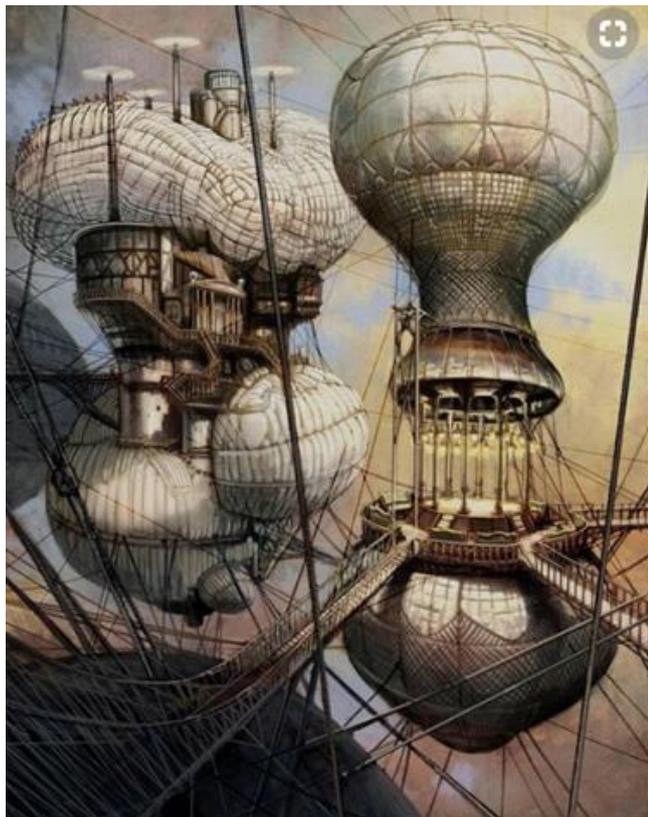

Prešívaná batika

výzdoba knižná - knižná výzdoba

výzdoba kolková - kolková výzdoba

vzducholod' - lietajúci dopravný prostriedok ľahší ako vzduch; na rozdiel od balóna má zvyčajne cigarový tvar a je vybavená pohonom, ktorý mu umožňuje cieleňý horizontálny pohyb

Fantazijné vzducholode

Vyzliekanie Ježiša/Ježiš vyzliekaný zo šiat - (*Matúš 27, 31; Marek 15,20; Lukáš 23,34; Ján 19,23-24*); španiel. *Espolio*; angl. *Jesus is Stripped of His Garments*

Matúš (27, 31): **Ked' sa mu naposmievali, vyzliekli z neho plášť a obliekli ho do jeho rúcha, potom ho odviedli, aby ho ukrižovali.**

Marek (15,20): **Ked' sa mu naposmievali, vyzliekli z neho purpurový plášť a obliekli ho do jeho rúcha.**

(Lukáš 23,34): **Oni si však delili jeho rúcha a hádzali lós.**

(Ján 19,23-24): **Vzali jeho rúcho, rozdelili ho na štyri čiastky, každému vojakovi po jednej, aj spodný odev. A spodný odev nebol zošívany, ale od vrchu vcelku utkaný. Preto si povedali: Netrhajme ho, ale losujme, či bude.**

-jedna zo záverečných scén predchádzajúca samotnému *Ukrižovaniu*; v podstate to znamená, že Vyzliekanie Ježiša je akýmsi podtypom alebo variantom Korunovania trním; *evanjelisti* o scéne výslovne nepíšu, ale je obsiahnutá v odkazoch na vojakov, ktorí losujú o Spasiteľove šaty; Kristus stojí pred krížom a jeden alebo viacerí z katov z neho strhávajú šaty, zvyčajne veľmi prudko; námiet využívaný na výzdobu *sakristie*, v ktorej sa preoblieka kňaz; pokračovanie výjavu Vyzliekania Krista, ktoré je oveľa menej zobrazované, ukazuje *Pannu Máriu*, ako okolo bedier nahého Spasiteľa obväzuje pás látky (pozri *bedrové rúško*); v stredoveku výjav bol pod bdelým dozorom katolíckej cirkvi, aby sa maliari nevedomky alebo zámerne nedopustili *arianizmu* (popieraniu božského princípu Krista), alebo boli podozrievaní z *kacírskeho* učenia *valdénskych* ap. (t.j. ak sa cirkvi zdalo, že výjav príliš zdôrazňoval telesnosť Krista bohočloveka); (El Greco); pozri *conchetto, Ježiš; christologický cyklus, Umučenie*

https://www.google.sk/search?q=Christ+undressing&espv=2&biw=1854&bih=995&tbm=isch&tho=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwicivWi9tbMAhUCcBoKHb3KCnUQsAQINw#tbm=isch&tbs=rimg%3ACWaaTCMRoRv5IjiEjgZ2hW8vkjllfR0KcqwVvMtVb1aIp4OGAKfns5sjIEP9VAVusJ5TTGhhteOoborZ3DHkYKpvCoSCYSOBnaFby-SEciaoK9ZeRf8KhIJOWV9HQpyrDERP6SISWpwCXwqEglWwy1VvVoinhGGZ3FDuhKIzCoSCQ4YQCQWemyOETofYd8zfaH3KhIUQ_11UBW6wnkRbAR2UmDME34qEgINMaGG146huhE0e_1RPCqSaBioSCStncMeRgqm8EdLQg20E450d&q=Christ%20undressing&imgsrc=DgZXIAWxqKP1NM%3A

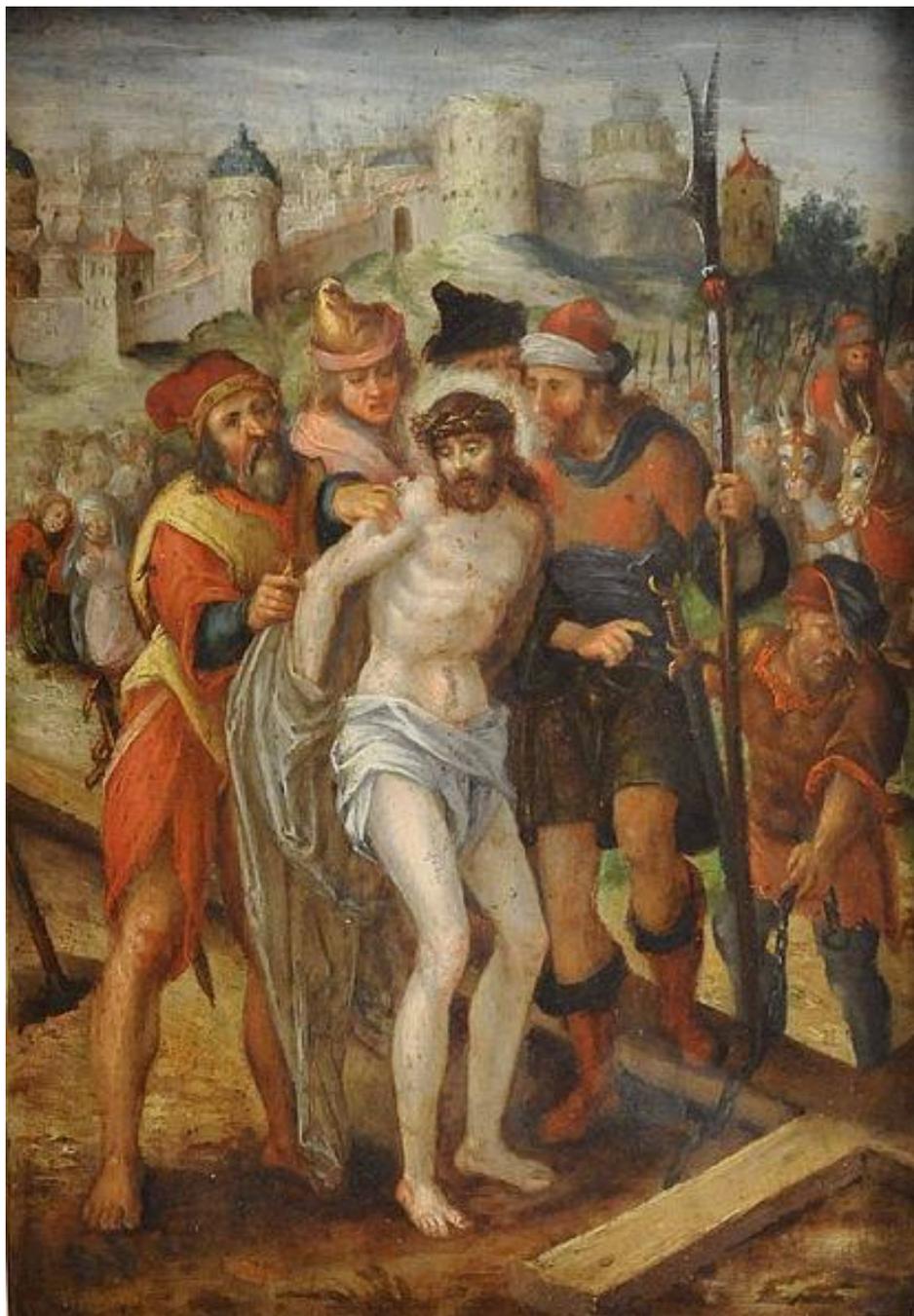
Judášov bozk. Vyzliekanie Krista (detail, Abbey bible, 1200-1350)

Ukrižovanie a Zmŕtvychvstanie (detail, Abbey bible, 1200-1350)

U. Graf: Vyzliekanie Krista (drevorez, 1520)

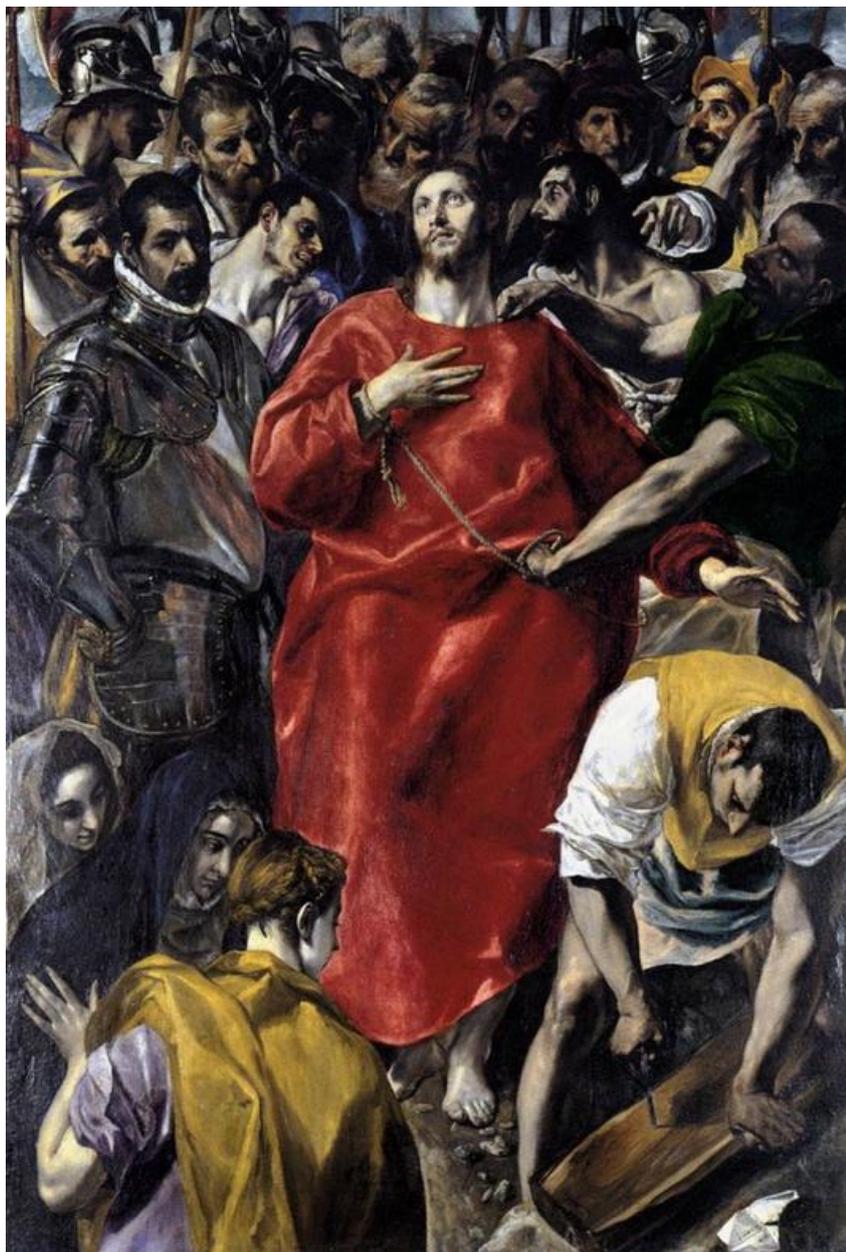
H. Rottenhammer: Vyzliekanie Krista (17.st.)

J. Sadeler I. podľa Ch. Swartza: Kristus zbavovaný odevu (16.st.)

B. Strigel: Vyzliekanie Krista (1520)

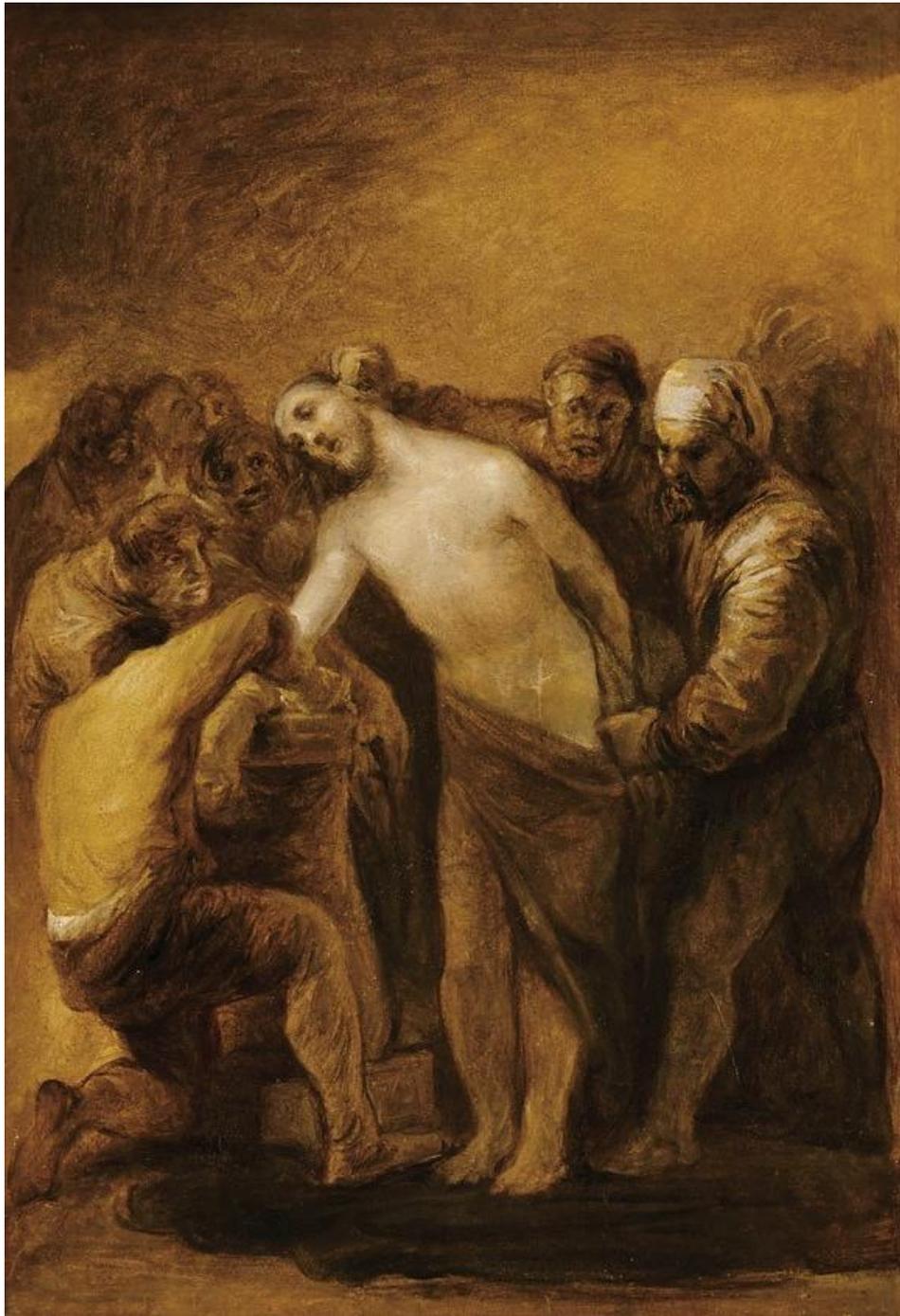
El Greco: Espolio (1577-1579)

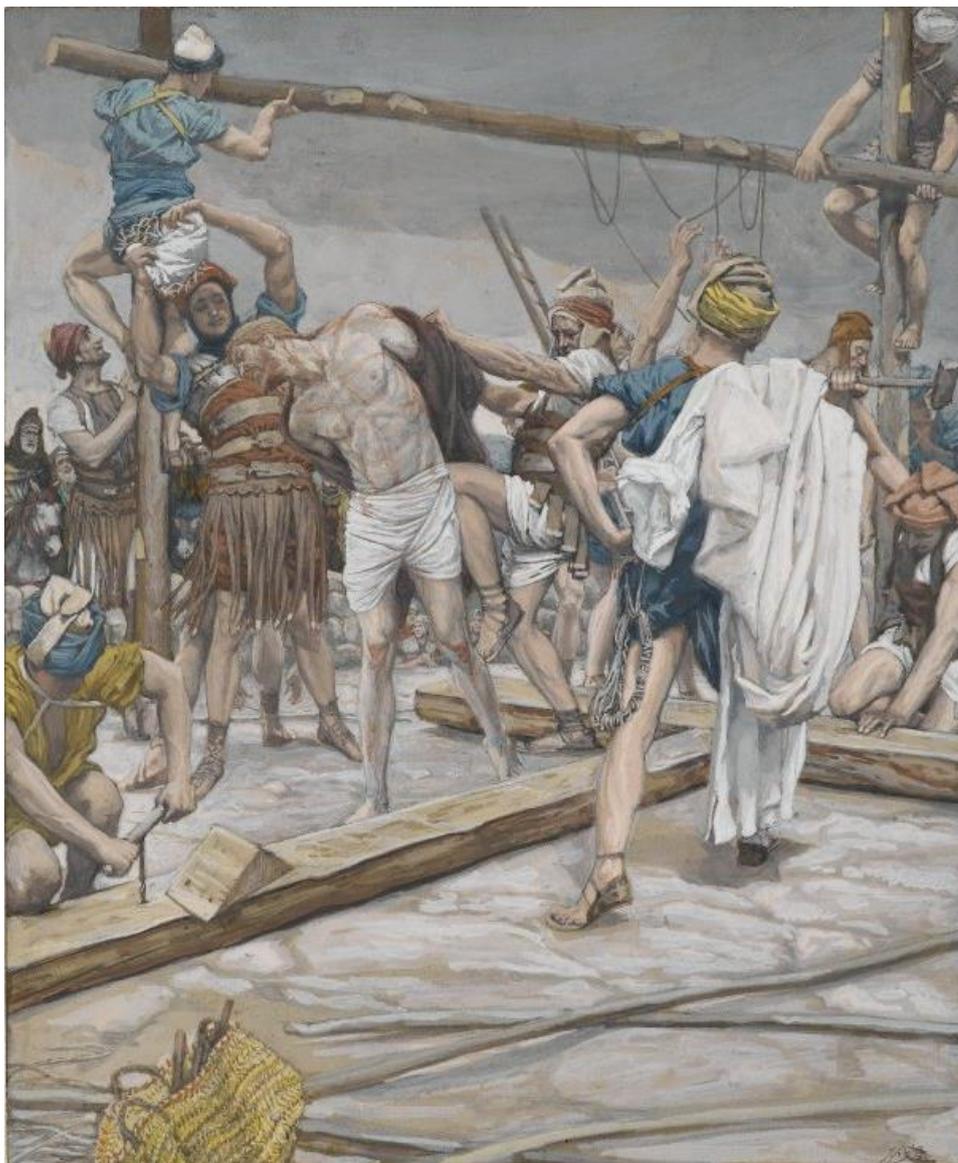
J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Vyzliekanie odevu a ponúkanie pohára (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

P. Galle podľa J. Van der Straet (Stradanus): Pribíjanie na kríž (z cyklu Utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie nášho Pána Ježiša Krista, 16.-17.st.)

D. Sequeira: Kristus vyzliekaný zo šiat (brunaille, 18.-19.st.)

J. Tissot: Ježiš zbavený šiat (1890)

významová kompozícia - založená na *hieratickom* spôsobe zobrazovania: postavy posvätné, sväté, a tým aj významnejšie, sú uprednostňované (svojou veľkosťou a umiestnením na obraze) pred postavami svetskými, pozemskými (donátori, príslušníci rôznych stavov, šľachtici, donátori, obyčajný ľud, doplnkové postavy ap.)

A. Dürer: Oplakávanie Krista (1498)

vyznanie viery - *Apoštolské vyznanie viery/Credo*

výžlabek - český názov pre *trochilus/scotia*; jeho opakom je *torus/obloun*

vzácne kovy - významom sú blízke *drahým kovom*; ale výrazy ušľachtilý kov a drahý kov nie sú synonymá; vzácne kovy sú kovy odolné voči korózii a oxidácii vo vlhkom vzduchu (na rozdiel od väčšiny základných kovov); majú tendenciu byť cenné, vzhľadom na svoju vzácnosť výskytu; termín ušľachtilý kov možno vysledovať najmenej do konca 14.st. a má nepatrne odlišné významy v rôznych odborov a aplikáciách; z tohto dôvodu existuje mnoho úplne odlišných zoznamov ušľachtilých kovov

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Noble_metals

„vziať závoj“ - angl. „taking the veil“; fráza „vziať závoj“ znamenala stať sa mníškou; pozri *mních, závoj*

H. Cousin-Franquebalme: Ak vezmeme závoj (1840)

M. V. Nesterov: Ak vezmeme závoj (1897-1898)

vzbura - povstanie

vzdelanie, vzdelanosť, učenosť - pozri *kláštor, beneditíni, kapucíni, karmelitáni, Katarína Alexandrijská, Dunstan, J. Komenský; katechéta, sofer; múdrosť; výchova a pedagogika; filozofia*

S. Koninck: Muž pri svojom stole (17.st.)

S. Koninck: Starý učenec (17.st.)

S. Koninck: Učenec prirezáva brko (17.st.)

vzdelanosť a umenie - patrónom *Šimon Zélotský*; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; patrón, mecenáš; Hypania*

vzdelanosť, ľudskosť, pokora - v alegórii *Humanitas*; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; benediktíni*

vzdor - lat. *contumacia*; v *alegórii* stavaná proti Poslušnosti (pozri *Oboedientia*); postava so židovskou kuželovitou čiapkou, ktorá bije *biskupa* (porovnaj alegóriu *Synagóga*); porovnaj alegóriu *hnevu (Ira)*; pozri *Cnosti a Neresti; atribúty, symboly, alegórie a prirovnania*

vzduch - jeden zo *štyroch živlov*; pozri *viator, vánok, personifikácia, vták (Lurker)*

http://www.webumenia.sk/web/guest/graphic/-/staticresults?orderBy=DATING_ASC&items=14&query=&layout=gridLayout&images=true&searchFor=data&page=11

J. Beuckelaer: Štyri elementy – Vzduch (16.st.)

H. van Balen I podľa J. Brueghela I: Alegória vzduchu (17.st.)

A. Wierix ml.: Vzduch (rytina zo série Štyri elementy, 1565)

P. van Mol: Alegória vzduchu (1620-1630)

vzdušná perspektíva/perspektíva atmosférická - istým druhom *farebnej perspektívy* je *perspektíva vzdušná*, ktorá vytvára priestor na základe zmien a skreslenia zrakových vnemov, ktoré vyplývajú z fyziologického usporiadania oka a zo vzduchovej vrstvy medzi objektom a vnímateľovým okom; táto vzdialenosť a médium vzduchu (priezračný, presvetlený, zahmlený) ovplyvňuje splyvanie farieb, znižuje ostrosť obrysov tvarov v hĺbke priestoru, prejavuje sa zjednocujúcim modrastým alebo zelenkastým farebným tónom ap.; vzdialenejšie predmety znázorňované svetlejšie, s nádychom do modra; vzdušnú perspektívu popísal už okolo 1400 taliansky maliar a teoretik C. Cennini a vo svojich dielach ju využíval v podobe *sfumata* L. da Vinci, Rembrandt a C. Lorrain; pozri *iluzionizmus, priestor obrazový, obrys*

Leonardo da Vinci: Madonna Litta (1490)

Rembrandt: Dávid a Jonatan (1642)